

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 87. Quid dicendum sit in dubio, vel in probabilitate, quòd legem impleverim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

c. 10. n. 34. & de matr. l. 2. d. 41. n. 37. *Dicas.* n. 43. *Sporer* n. 79 aliique passim. Quid censendum sit in dubio, an lex egeat dispensatione, dicitur n. 818.

599 Q. 87. *Quid dicendum sit in dubio vel in probabilitate, quod legem impleverim, R.*

§. I. Si negativè dubitem, id est, si non habeam grave motivum & prudentem rationem judicandi, quòd satisfecerim, adhuc teneor, quia tum lex manet in certa possessione contra meam libertatem, & debito certo non satisfit per solutionem incertam.

600 §. II. Si dubium sit positivum, sive, si habeam grave motivum & prudentem rationem judicandi, quòd legi satisfecerim, probabile est, me non amplius teneri, ita absolutè tenent *Carden.* in 1. crisi d. 60. c. 4. & *Illf.* t. 5. n. 150. *Ratio* est, quia si probabile sit, me jam antè satisfecisse, non potest esse certum, quòd adhuc obliger, sed probabile est me satisfecisse, ergo *Min.* supponitur. *Major* autem *prob.*, nam contra certitudinem non datur probabilitas, & ubi una pars est probabilis, opposita non potest esse certa, uti evidens est, & demonstrat *Carden.* d. 4. n. 6., si autem probabile sit me jam antè satisfecisse, probabile est me non amplius obligari, ergo si probabile sit me jam antè satisfecisse, non potest esse certum me adhuc obligari. *Ratio* à priori est, quia lex incerta non obligat, sed si sit probabile me legi satisfecisse, lex iterum satisfaciendi est incerta, ergo me non obligat. *Min.* patet ex dictis: *Major* etiam probata est n. 271. nam certæ possessioni libertatis non debet præjudicare vinculum incertum, sed eo ipso, quòd est incertum, non est vinculum libertatis. Vide dicenda n. 877.

601 §. III. *Objicies* 1. Lex v. g. confitendi mortale, item lex non contrahendi matrimonium in gradu prohibito, sunt certæ, ergo contra eas non potest prævalere

valere probabilitas de confessione facta vel de dispensatione valida. *R.* Ergo non potest prævalere probabilitas, pro circumstantiis, in quibus certitudo illarum legum est, c, in quibus non est nec unquam fuit, n. cōseq. Leges illæ sunt absolutæ, & manent certæ, ideoque obligant, quamdiu deest motivum probabile judicandi, quòd illis satisfeceris, si autem hoc adsit, leges illæ pro his circumstantiis nunquam fuerunt certæ aut in possessione, sed pro his circumstantiis nostra libertas semper fuit in possessione, uti dictum est n. 660.

Inst. 1. Probabilitas impletionis superveniens non potest tollere certitudinem antecedentem obligationis, quam lex habuit, ergo. *prob antec.*, certò possidens agrum ex probabili titulo, non potest ejici possessione propter supervenientem probabilitatem juris pro altero, ergo similiter hìc. *R. n. antec.*, ad *prob. n. cōseq.*, in posteriore casu probabilitas superveniens nihil tollit de certitudine possessionis, neque etiam elidit probabilem illius titulum; è contrà in priore fit lex dubia, ergo non manet certa ejus possessio.

Inst. 2. Contra certitudinem nulla est probabilitas, ergo contra certitudinem legis non potest supervenire probabilitas adimpletionis. *R.* Contra certitudinem, quæ permanet, sive, in sensu composito certitudinis pro obligatione, non potest supervenire probabilitas adimpletionis, c, contra certitudinem, quæ fuit, & in sensu diviso illius, n, patet enim, quòd sententia, quæ hæctenus apud sapientes fuit certa, possit fieri incerta, & ob motivum inventum possit oppositæ supervenire probabilitas; idem autem est de lege, cujus obligatio erat certa, quamdiu non inveniebatur probabilis ejus adimpletio, hac autem adimpletione inventâ definit obligatio legis esse certa.

602

Inst. 3 Si certus sim me debuisse Petro 100, quamvis mihi probabile sit, quòd solverim, tamen si id certò non probem, attinebor à Judice, ut solvam, licet forte per accidens bis solvam; ergo similiter hic, quia forum internum debet conformari externo, ubi non est certum, quòd externum nitatur errore vel præsumptione falsâ. *R.* si antec. sit verum, de quo in l. 3 p. 2. n. 452. & 571., ideo est, quòd mea probabilis solutio nihil tollat de jure certo, quod antecederet habuit Petrus, hinc dato antec. negabo conseq. E contra si mea probabilis solutio reddat jus Petri incertum, jam pro me erit certa possessio libertatis & pecuniæ meæ, cui non præjudicabit jus incertum Petri, hinc negabo antec.; & sic est in nostro casu, nam adimpletio probabilis reddit legem in his circumstantiis incertam, ergo facit cessare illius obligationem.

603

Obji. 2. Possessio libertatis certa non tollitur per legem incertam, ergo possessio legis certa non tollitur per libertatem incertam, sed ubi adimpletio legis est tantum probabilis, libertas est tantum incerta, ergo. *R.* n. I. seq., lex incerta nihil tollit de ratione libertatis, cum lex incerta re ipsa non sit lex nec ullo modo obliget, è contra ubi adimpletio legis est probabilis, tollitur aliquid, quod est de ratione legis hic & nunc obligantis, nempe applicatio & notitia sufficiens obligationis illius.

An lex obliget cum periculo peccandi formaliter: item an lex obliget etiam ad evitandum periculum transgrediendi se, dicitur l. 5. à n. 252.

604

DUBIUM II.

Quotplex sit præceptum?

R. Espondeo. Præceptum dividitur I. universaliter, in Affirmativum & Negativum. Illud est,